

sikring? I Virkeligheden behandler Samfundet alle disse tapre og udmærkede Kvinder skammeligt.

Gaa vi til de mange Enker, som ere sysselsatte ved Landbrugsarbejde dels hos vore Bønder, dels hos vore Proprietærer og Godsejere, saa hører det i disse Dage ikke til Sjældenhederne, at en Enke eller anden Kvinde for 10—12 Timers Arbejde aflønnes med 1 Kr. om Dagen. Jeg var forleden ovre i Brenderupegnen. I Nærheden af Herregaarden Kjærsgaard er installeret i et lille, usselt Lejehus nær op til Herregaarden en Enke med 4 ukonfirmerede Børn. Hun maa udføre et strengt dagligt Arbejde paa Herregaarden, være oppe allerede Kl. 3½ om Morgenen for at begive sig paa Arbejde, og tilsammen tjener hun paa Herregaarden 8 Kr. om Ugen. Børnene ere overladte til sig selv, ingen tager sig af dem. Saa hænder det maaske en eller anden Dag, at et af Børnene, der gaa for Lud og koldt Vand, kommer paa gale Veje, rapser, laver gale Streger. Saa skride Myndighederne ind, fjerne Barnet fra Hjemmet og anbringe det paa en Opdragelsesanstalt. Saa ofrer Samfundet ret betydelige Beløb. Et Barn paa vore Opdragelsesanstalter koster 600—1,000 Kr. om Aaret. Var det ikke bedre, om man sørgede for at stille Enkerne, de hæderlige, retskafne Enker, saaledes, at de ikke behøvede at udføre dette strenge kropslige Arbejde, at de kunde beholde deres Sundhed og Helbred saa nogenlunde usvækket gennem Aarene og være optagne af at opdrage deres Børn og pleje og forsørge dem? Samfundet drager den Dag i Dag Nytte af de fattige Kvinders Mangel paa Organisation og manglende Evne til at ruste sig i Kampen for Tilværelsen. Det er derfor en Tale, som der ikke er Grund i, naar man paa samme Tid forlanger noget fra disse Enker. Saa kan man svare, og man svarer: Ja, men Mændene, de kunde yde noget, men de ere ligegyldige. Ja, det er saare let for den, som ikke har kendt de fattiges Kaar, at tale om Ansvarfølelse. Jeg er overbevist om, at ærede Medlemmer, stillede under lignende Kaar som disse, i Virkeligheden ikke vilde lægge synderlig større Ansvarfølelse for Dagen. De kunne det i mange Tilfælde slet ikke. I øvrigt vil jeg blot henvise til, hvad der f. Eks. i sin Tid blev sagt af dem, som kæmpede for Bondestandens Frigørelse herhjemme, overfor den Paastand, at Bønderne vare dovne, ligegyldige og demoraliserede. Saaledes sagde f. Eks. General-

prokurør Bang i et Skrift fra 1787, en Betænkning affattet til den nedsatte Landbokommission: Man har fortalt mig, at Bønderne bryde sig ikke om at arbejde, naar de ikke kunne samle noget ind. Det almindelige Ræsonnement iblandt dem er: heller sove sig arm end arbejde sig arm. Det var vel værd at erindre sig for de ærede Medlemmer, som sidde her som Repræsentanter for Bondestanden, at der gives en Fattigdom, en Nødstilstand, som sløver og demoraliserer, og at man ikke har Ret til at stille de samme Krav til de fattigste og ynkverdige, over hvis Dør der staar: Her lades Haabet ude, som til alle de andre, for hvem Vejen er banet, og for hvem der er Haab ikke alene om en sikker økonomisk Eksistens, men om at kunne forbedre den.

Der er, som sagt, Tusinder og atter Tusinder af Hjem, hvor Haabet maa lades ude. De glide ustandselig nedefter mange af disse fattige, ikke mindst Enkerne. Hvis ærede Medlemmer vilde gaa hen paa de nødlidende Kvinders Kontor i Dronningens Tværgade og vilde se et eller to Blade igennem i den store Protokol, der føres over nødlidende Enker med Børn, vilde de finde, at en stor Del af disse Enker bo inde i disse fattige, elendige Gader i Nærheden af de store, brede Gader, i Baggaarde, Sidehuse, Mellembygninger, hvor der bor Skøger, Alfonsere og alt muligt Forbryderpak. Fattige, hæderlige Enker bo her og maa tage til Takke med disse elendige Rønner og betale en ganske urimelig Husleje for de skidne Hummere, de bo i. Baade de selv og deres Børn kunne i mange Tilfælde komme til at lide saavel legemligt som sjæleligt ved at bo her under disse Forhold; det vilde være ønskeligt, om man baade fra Kommunens Side, fra offentlig Side og fra privat Side vilde gøre sit til, at de fattige Enker, som tænke paa at flytte ind til Hovedstaden i den Tro, at der er Chancer for dem, kom til at forstaa, at her er intet Haab for dem, at de hellere maa blive derude; her gaa de endnu mere hjælpeløst til Grunde, fordi denne store By ikke formaar at kende alle sine fattige, fordi det Apparat, som skal sættes i Bevægelse, hvis man skal lære alle disse nødlidende Mennesker at kende, eksisterer ikke. Om det nogen Sinde kommer til at eksistere, er et stort Spørgsmaal.

Men overfor dem, som tale om Ansvarfølelsen hos de fattige, som søge at skygge over den Nødstilstand, som raader her og der, ved en Henvisning til, at der